

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus VIII. Argumentum. Translato Jurepatronatus Ecclesiæ Parochialis
una cum universitate bonorum empta à Regularibus ad eorum
Monasterium, visitatio ejusdem Ecclesiæ, ad quem spectet, ad Abbatem,

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

proinde presentatio Fisci, & non Titii est sustinenda.

- 8 Nec obstant auctoritates *Glossa in Clement. Pastoralis in verb. subjecta de sentent.*, & *de re judic.*, aliorumque Doctorum superius in contrarium allat., quia loquitur de confiscatione juspatronatus facta à Judice de per se, vel cum universitate bonorum, illud exprimendo, vel de confiscatione omnium bonorum, quibus non appareat annexum juspatronatus, quibus casibus juspatronatus titulo hujusmodi confiscationis non transit ad Fiscum; Non verò de confiscatione juspatronatus facta à Judice Laico cum universitate bonorum, absque ulla expressione ejusdem juspatronatus, ut advertit *Abb. in eodem cap. quanto.*

ARGUMENTUM.

Translato Jurepatronatus Ecclesie Parochialis una cum universitate bonorum empta à Regularibus ad eorum Monasterium visitatio ejusdem Ecclesie ad quem spectet ad Abbatem, vel potius ad Episcopum, & an Episcopus possit visitare Hospitale annexum eidem Ecclesie?

SUMMARIUM.

- 1 Omnia Monasteria de jure communi sunt subjecta jurisdictioni Episcopi.
- 2 Diviso Episcopatum originem habuit à Divo Petro, non verò à Dionysio Papa.
- 3 Monasteria Regularium sunt de jure communi exempta à Lege Diocesana, ac etiam à lege jurisdictionali Episcopi vigore particularium Privilegiorum.
- 4 Jus Episcopale in quo consistat.
- 5 Potestas Episcopi consistit in duplici lege.
- 6 Enumerantur ea quæ sunt de Lege Diocesana.
- 7 Referuntur ea quæ sunt de lege jurisdictionali Episcopi.
- 8 Ex receptione Monasterii sub immediata S. Sedis protectione an argui possit exemptio passiva ejusdem Monasterii?
- 9 Vigore exemptionis Monasterii, & ejus Ecclesiarum cessat in Episcopo exercitium jurisdictionis, quæ antea ei in illis competebat.
- 10 Dicitio omnis est universalis, & apta com-

prehendere tam presentia, quàm futura.

- 11 Translato jurepatronatus Ecclesie Parochialis una cum universitate bonorum ad Monasterium exemptum potest Episcopus illam visitare jure Ordinario, amplia ut num. 12.
- 13 Ecclesia Patronalis translata ad Monasterium exemptum cum universitate bonorum non efficitur subjecta Abbati, quoad visitationem, sed solum quoad presentationem.
- 14 Simplex presentatio, aut collatio Ecclesie per Abbatem facienda non inducit ejusdem Ecclesie exemptionem. Nec qualitas Fundatoris dat facultatem visitandi Ecclesiam Patronalem.
- 15 Exempto Monasterio, non per hoc dicuntur exempti Populus, & Clerus Sacularis, & Parochus.
- 16 Privilegium exemptionis loquens de omnibus Ecclesiis dependentibus à Monasterio ad hoc, ut sit aptum comprehendere Ecclesias etiam futuras, & de futuro advenientes eidem Monasterio quid requiratur?
- 17 Episcopus an, & quando visitare possit Ecclesiam Parochialem ad exemptos spectantem jure Ordinario, & quando jure delegato?
- 18 Episcopus potest visitare omnia Hospitalia, & loca Pia sue Diocesis tam quoad temporalia, quàm quoad spiritualia, ut num. 21. limita, ut num. 19. amplia, ut num. 22. & 23.
- 20 Hospitalia simpliciter Regia protectione existentia, nisi proberur legitima exemptio ab Ordinarii jurisdictione visitari possunt ab Episcopo.
- 21 Episcopus exigere potest redditionem rationum ab Administratoribus Hospitalis etiam laicis non solum in actu visitationis, sed etiam quolibet anno, & in Domino Episcopali.
- 24 Episcopus in Visitatione Ecclesiarum Parochialium Patronalium non potest separare Parochianos, qui per familias distinguuntur absque consensu Patronorum.
- 25 Episcopus visitare non potest Ecclesiam Patronalem non curatam Religionis Hierosolymitanae, quæ post ejus destructionem fuerit de novo edificata à personis non exemptis.
- 26 Ecclesia destructa an, & quando amittet sua privilegia, & quando non?

CA-

CASUS VIII.

Examinatis quampluribus casibus spectantibus ad primam conclusionem, examinandi veniunt alii casus concernentes secundam superius in *Commentario* deductam, juxta quam Juspatronatus quando ad exemptos, & Religiosos transfertur non minuitur jus Episcopale in Ecclesia Patronali.

- 1 Sed pro eorum clariori intelligentia præsupponendum est omnia Monasteria, ac eorum Regulares de jure communi esse immediatè subjecta Episcopo ejusdem Diœcesis, in qua sita sunt, juxta *Text. in c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. caus. 10. q. 1. & in c. omnes Basilica 16. q. 7. & in c. Abbates, & c. Monasteria 18. q. 2.* Dum D. Petrus Summus Pontifex Apostolorum Princeps, Episcopus Episcoporum, in quo fundata fuit Ecclesia-- *Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam--* & cui oves, & agnos omnium sæculorum, & locorum ad regendum, & gubernandum Christus commisit-- *pasce oves meas--* cum eas per totum ferè Orbem dispersas, & crescente charitate adauctas regere, & gubernare immediatè per se ipsum non valuisset, statuit in corde suo, sic afflante Divino Spiritu, quamplurimos non in plenitudinem potestatis, sed in partem sollicitudinis assumere, ad quem effectum distinxit, ac divisit totum Orbem Catholicum in plures Ecclesias, videlicet Parochiales, Archiepiscopales, & Episcopales, juxta distinctionem Sacerdotum Gentilium, nempe Primorum Flaminum, Archiflaminum, & Flaminum, itaut loco Primorum Flaminum jussit poni Patriarchas, loco Archiflaminum Archiepiscopos, & loco Flaminum Episcopos, assignando unicuique propriam Provinciam, Territorium, & Diœcesim, & unicuique Episcopo loca, Ecclesias, & personas uniuscujusque Diœcesis subjecit, juxta epistolam S. Clementis Papæ scriptam ad Jacobum, & relatam à *Gratiano in cap. In illis dist. 80.* Quidquid sentiant nonnulli contententes divisionem Episcopatum originem habuisse à Dionysio Papa, ex *Textu in cap. Ecclesias 13. q. 1.* quia ex hoc Textu deduci non posse videtur Dionysium distinxisse Archiepiscopatus, aut Episcopatus, sed Ecclesias Parochiales, ut legenti patet.

3 Deinde eadem Monasteria, ac eorum Regulares cœperunt esse exempta à Lege Diœcesana Episcopi, juxta *Text. in cap. Luminoso, & cap. Quam sit necessarium 18. q. 1.* ubi Gregorius Magnus anno 601. prospiciens quieti Regularium omnium, prohibuit cunctis Episcopis sub quovis titulo quidquam exigere ab eorum Ecclesiis, & Monasteriis, se intromittere in electione eorum Abbatum, transferre Monachos de uno loco ad alium sinè consensu Abbatum, & importunè celebrare solemniter Missas in eorum Ecclesiis cum collocatione cathedræ pro ordinationibus habendis, ac etiam cœperunt esse exempta à lege jurisdictionali Episcopi, vigore particularium privilegiorum, quæ Sedes Apostolica benignè concessit quampluribus Religionibus, quas enumerat *Tamburin. de jure Abbat. tom. 3. disput. 5. q. 11. num. 10. & seqq. Thomasin. de benef. par. 1. lib. 3. cap. 29. & cap. 30. per tot.*

4 Præsupponendum est etiam totum jus Episcopale consistere in eis, quæ sunt *Dignitatis*, in eis, quæ sunt *Ordinis*, & in eis, quæ sunt *Potestatis*; etenim multa competunt Episcopo ratione Dignitatis, multa ratione Ordinis, & multa ratione Potestatis; Ratione namque Dignitatis competunt Episcopo jus reverentiale, obedientiale, & Pontificalia; dum omnes de Diœcesi tam Sæculares, quam Regulares tenentur præstare obedientiam, & reverentiam Episcopo, & iste potest uti Insignibus Pontificalibus. Ratione Ordinis competit jus ordinandi, christnandi, & consecrandi. Ratione Potestatis competit Imperium in tota Diœcesi.

5 Hæc potestas Episcopi consistit in duplici Lege, Diœcesana nimirum, & Jurisdictionali, ut probat *Lottor. de re benef. lib. 1. q. 21. per tot.* Lex Diœcesana consistit in recipiendo nonnullas pensiones, & tributa ab Ecclesiis propriæ Diœcesis in signum reverentiæ, & superioritatis, ut est exigere cathedraticum, in signum cathedræ, exigere quartam decimarum, & mortuorum in signum administrationis Curæ Animarum, quam habet, & exigere aliam pensionem, quam *Eulogiam* Canones vocant, *Can. Eleutherius 18. q. 2.* in signum ordinationis,

nis, quam habet, omnium Ecclesiarum suæ Diœcesis, juxta *Text. in cap. Placuit, & cap. Inter cetera 20. q. 3. & Text. in cap. Conquerente de offic. Ordin.*, & bene *Lotter. ubi supra num. 53. & seqq.* Itaut Episcopus in signum superioritatis, & reverentiæ ultra prædicta à Clericis, Ecclesiis, & locis piis suæ Diœcesis aliquid exigere non debet, ad *Text. in cap. Nulli 16. q. 1. ibi-- Nulli Episcoporum liceat à subiecto Sacerdote, vel alio quolibet Clerico, & piis locis dationes ultra statuta Patrum, exigere, aut super posita in angariis inferre, sed cum optimus sit Perspexor, ita prospiciat, ut universa sibi oves commissa à se maximè alantur, atque in necessitatibus adjuventur, non illicitis exactionibus opprimantur, quia Dominus pascere, & docere, nos docuit, & omnibus ministrare, non terrenis lucris, vel avaritiis delectari.*

7 Lex verò jurisdictionis consistit in dando, nimirum in pluribus actibus, & juribus, ut sunt jus Prædicandi Evangelium, jus Congregandi Synodum, jus approbandi Confessarios, jus benedicendi Concionatores, indicendi concursus Parochialium auctorizabiliter instituendi, conferendi Beneficia, ordinandi tales, vel tales personas; consecrandi tales Puellas, & tales Ecclesias, & chrismandi tales personas, licet enim ordinare, consecrare, chrismare simpliciter ut sic, ut sic, spectet ad ordinem Episcopalem, tamen in concreto ordinare, consecrare, chrismare tales Personas, tales Ecclesias est actus jurisdictionis, ut notat. *Lotter. ubi supra num. 84.* jus concedendi Literas Dimissoriales, & Testimoniales ad effectum suscipiendi Ordines ab alieno Episcopo. Jus benedicendi solemniter Populum, *Gloss. in cap. Abbates de privilegi. in 6. verb. elargiri.* Jus benedicendi Calices, Patenas, Vestimenta Sacra, etiam cum Sacra Unctione, *Text. in cap. Vestimenta de consecrat. dist. 1. & in cap. unic. de Sacra Unctione prope finem*, benedicendi Corporalia, Moniales, & Abbatissas juxta *Can. Consultat. de Consecrat. dist. 1. Can. perlectis 25. dist., & Canon. Quamvis 68. dist. & Clement. Attendentes de stat. Monach.*, benedicendi primum lapidem in Ecclesiæ fundatione ponendum. *Can. nemo de Consecrat. dist. 1.* jus præstandi consensum in reservatione ju-

rispatronatus *cap. nobis de jurepat. de quo infra Can. XXVIII.* jus visitandi propriam Diœcesim. *Cap. Decernimus 10. quest. 1.*, nec non exigendi Procurationem; quamvis enim procuratio consistat in recipiendo, tamen non est de lege Diœcesana, sed legi jurisdictionali, quia non consistit in recipiendo in signum reverentiæ, & superioritatis, sed ratione laboris, & notat idem *Lotter. de re benef. lib. 1. d. qu. 21. num. 75. & seqq.* jus, ut ei committantur à Dataria Apostolica dispensationes matrimoniales, & literæ in forma, significavit, juxta *Tridentin. cap. 18. sess. 24. de reform.* jus publicandi Indulgentias, cognoscendi Causas omnes Ecclesiasticas, Matrimoniales, Civiles, & Criminales ad forum Ecclesiasticum pertinentes in prima instantia idem *Tridentin. cap. 20. sess. 24.* jus excommunicandi, suspendendi, & interdicendi, ac absolvendi: Jus puniendi excessus Clericorum. *Text. in cap. cum contingat de for. competen.*, & alii quamplures actus, qui legi possunt apud *Repetentes in cap. conquerente de offic. Ordin.* & apud *Barbos. de offic., & potest. Episcopi*, & apud *Lotter. ubi supra.*

Præsupposita hujusmodi notitia, pro Tyronibus quidem, cum quibus hic loquor; Accidit casus, quod emptum fuit à Monasterio A. quoddam Castrum, in quo fundata erat Ecclesia Parochialis de jurepatronatus annexo eidem Castro, ac etiam in quo erectum reperiebatur Hospitalale, cujus pinguis redditus per Deputatos à Communitate dicti Castri, quæ regimini præest in opera pia pro infirmis Peregrinis, Pueribusque expositis erogantur, ac translatis juxta dispositionem horum *Canonum* unà cum Castro Ecclesia Parochiali, ac jurepatronatus ad dictum Monasterium vigore privilegii Apostolici immediatè subjectum S. Sedi, & emptum unà cum omnibus Ecclesiis ad ipsum spectantibus à jurisdictione Episcopi pratentionem excitarunt, tam Abbas præfati Monasterii, quam Communitas excludendi Episcopum à visitatione. Abbas quidem à visitatione prædictæ Ecclesiæ Parochialis, non obstante quod Episcopus per plures annos illam sic translatam visitaverit. Communitas verò excludendi Episcopum à visitatione Hospitalis sub ejus gubernio, & regimine existentis.

Quæ-

Quæro proinde in hoc casu, an Episcopus possit visitare jure Ordinario hujusmodi Ecclesiam Parochialem, & an etiam visitare valeat dictum Hospitale sub gubernio laicorum existens, tam quoad Spirituality, quàm quoad temporalia?

8 Quod attinet ad Ecclesiam Parochialem Patronalem, videtur dicendum non posse amplius Episcopum illam sic ad Monasterium A translata unà cum universitate bonorum titulo hujus emptionis, visitare. Quoniam Summus Pontifex recepit dictum Monasterium unà cum ejus Ecclesiis sub immediata S. Sedis Apostolica protectione, quòd ex se passivam arguit, tam Monasterii, quàm earumdem Ecclesiarum exemptionem, ad *Text. in cap. si Papa de privileg. in 6. Rota in Leodien. jurisdictionis super bono jure 11. Martii 1715. S. Justitiam coram R. P. D. Ansaldo*. Immo expressè eximit, ac liberavit unà cum Monasterio omnes Ecclesias ab eo dependentes, à jurisdictione Episcopi; Adeòque iste non poterit amplius hanc Ecclesiam Parochialem translata unà cum universitate bonorum ad exemptos à jure Ordinario visitare, cum stante hac exemptione cessaverat in Episcopo exercitium illius jurisdictionis Episcopalis, quæ antea de jure Canonico ei competebat, juxta *Text. in cap. grave de Offic. Ordin. cap. cum Persona S. Quod sitales de privileg. in 6. Pignattel. consult. Canonic. 39. num. 2. tom. 10. Rot. in Constantien. jurisdictionis super bono jure 13. Aprilis 1714. S. Derelinquentes coram Emmentissimo Scotto, & in Eysteren. jurisdictionis super bono jure 25. Januarii 1717. S. Præmissò coram R. P. D. Falconerio*, sed visitatio ejusdem Ecclesiæ spectare videtur ad Abbatem Monasterii, cum plenaria exemptio impediens exercitium jurisdictionis Ordinario, per necessè causet concessionem visitationis Abbati exempto, ut docent *Rodrig. quest. Regul. tom. 2. q. 5. art. 5. nu. 1. Card. de Luc. de Regul. disc. 1. num. 25. Rota in Firmana jurisdictionis super modo visitandi 20. Martii 1702. S. Secundum coram Reverendissimo Molines, & in dicta Constantien. jurisdictionis super mantentione 13. Aprilis 1714. S. Stabilito coram Emo Scotto*.

Dummodo tamen in Monasterio ad quod translata fuit Ecclesia Patronalis

Pars II.

unà cum universitate bonorum adsint sex Religiosi, ut resolutum fuit à S. Congregatione Concilii in *Ugentina jurisdictionis, & Censurarum 16. Martii 1715*. ubi inter cætera proposito dubio -- *An Episcopo competat jus visitandi Conventum Carmelitarum Oppidi Murciani, Ecclesiam, & Religiosos in casu &c.* Responsum fuit *Negative dummodo adsint sex Religiosi ad formam Decreti -- ut in parvis -- Etenim si in dicto Monasterio non adsint sex Religiosi, posset Episcopus præfatam Ecclesiam Patronalem sic translata visitare, sicut potest visitare ipsum met Monasterium, Fagnan. in cap. Relatum, ne Cleric., vel Monach. num. 71. Panimoll. decis. 84. adnot. 2. num. 35. & 56.*

10 Non obstat si dicatur, quòd privilegium exemptionis extendi non possit ad controversam Ecclesiam Parochialem, quia hæc de tempore concessionis ejusdem privilegii non spectabat, nec erat dependens à dicto Monasterio. Siquidem cum privilegium prædictum eximat à jurisdictione Episcopi omnes Ecclesias ad Monasterium spectantes, videtur etiam eximere hanc Ecclesiam, licet postea de futuro acquisitam, & accedentem ad Monasterium. Cum dictio *Omnis* sit adeò latissima, & universalis, ut sit apta comprehendere omnes Ecclesias non solum præsentibus, sed etiam futuris, & de novo advenientes, *Surd. conf. 73. num. 62. Barbosa. de diction. diction. 241. num. 15., & seq.*

11 At his omnibus posthabitis contrarium de jure procedit, agitur enim de Ecclesia Patronali non annexa, nec subjectivè unita, seu de Mensa Monasterii, sed de Ecclesia simpliciter translata unà cum ejus jurepatronatus ad Monasterium titulo universitatis bonorum per ipsum emptæ, & situata intrà Dioccesim Episcopi, quæ ratione talis situationis subjecta est ejusdem Episcopi jurisdictioni, tum quoad Populum, tum quoad Clerum ei additum, adeòque debet ab eodem Episcopo visitari in concernentibus Curam Animarum, ad *Text. in cap. omnes Basilica 16. quest. 7. cap. cum Venerabilis de Relig. domib. cap. cum Episcopus de Offic. Ordin. in 6. & juxta Tridentinum cap. 3. sess. 24. de reform. Fagnan. in cap. cum dilectus de Relig. domib., & in cap. nimis prava num. 3. de*

I i ex-

excess. Pralat. Rot. in Firmana jurisdictionis 17. Martii 1702. §. Loquendo, & 20. Martii ejusdem anni §. Alias cum seq., & 13. Maji ejusdem anni §. Fundamentum coram Reverendissimo Molines. Attento præcipue, quod Episcopus etiam postquam Ecclesia fuit translata ad Monasterium semper eam visitaverit absque ulla contradictione Abbatis pro tempore, quæstante observantia nulli dubium esse potest valere Episcopum continuare in jure eam visitandi. *Castren. conf. 347. num. 4. lib. 1. Rot. decis. 497. num. 5. par. 4. tom. 1. recent., & in dicta Firmana jurisdictionis 17. Martii 1702. §. Ad hancque coram Reverendissimo Molines, & juxta resolutionem S. Congregationis Concilii in Conventorien. Visitationis 20. Aprilis 1697. lib. 47. decret. fol. 110.*

13 Nec Abbas Monasterii impedire valet Episcopo hujusmodi Ecclesiæ visitationem, & sibi arrogare jus illam visitandi, quia vigore translationis ejusdem Ecclesiæ Patronalis cum universitate bonorum ad Monasterium per ipsum emptam, ista subiecta non evasit Abbati quoad ejus visitationem, cum juxta dispositiones præsentis *Canonis XV.* translata Ecclesia Patronali titulo universitatis bonorum ad exemptos non minuitur in ea jus Episcopale, sed solum effecta fuit subiecta eidem Abbati quoad præsentationem Rectoris, iraut Abbas poterit quidem in hoc casu præsentare Rectorem ad ipsam Ecclesiam vacantem, non verò eam de jure visitare, ut innuere etiam videtur *Textus in cap. cum & plantare §. In Ecclesiis de privilegiis* -- *In Ecclesiis verò suis, quæ ad eos pleno jure non pertinent, instituendos Presbyteros Episcopis præsentent, ut eis de Plebis Cura respondeant, ipsi verò pro rebus temporalibus rationem adhibeant competentem, & in cap. 1. de verborum significat. in 6. ibi -- easque cum suis plebibus per suos Clericos idoneos gubernent, qui ratione Plebium examinandi Episcopis præsententur, ut ab eis Curam recipiant Animarum, cum plebes Episcopis sint subiectæ* -- Et quamvis Ecclesia prædicta effecta fuerit subiecta Abbati quoad præsentationem, non proinde dici potest exempta à jurisdictione Episcopi, quia simplex præsentatio, aut collatio Ecclesiarum per Abbatem facienda, non inducit exemptionem ea-

rumdem, nec est valida subtrahere Animas, & Populum sub illis degentem à jurisdictione Episcopi. *Fagnan. in cap. cum dilectus de Relig. Domib. Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 12. num. 5. & 14. & optimè Rot. in Firmana jurisdictionis 15. Aprilis 1701. §. final. coram Reverendissimo Molines, & resolutum fuit à Sac. Congregatione Concilii in Pragen. jurisdictionis 14. Januarii 1708. ubi proposito dubio -- An pro exemptione à jurisdictione Ordinaria Episcopi, sufficiat sola nominatio, seu deputatio Presbyteri Sæcularis facta à Superiore D. Joannis Hierosolymitani in Ecclesiis dicti Ordinis pro Cura Animarum, quamvis ex causa non admitteretur ab Archiepiscopo, sive potius requiratur admissio, approbatio, & licentia Archiepiscopi, sive ejus Concistorii ad Curam Animarum, & Administrationem Sacramentorum* -- Responsum fuit -- *Negative quoad primam, & affirmative quoad secundam partem; Sicuti nec dici potest exempta à jurisdictione Episcopi, & subiecta visitationi Abbatis, ex eo quia iste uti Patronus ratione ejus Monasterii, ad quod translatum fuit jus patronatus cum universitate bonorum repræsentat personam Fundatoris Ecclesiæ, vigore enim hujusmodi repræsentationis prætere non potest visitationem ejusdem Ecclesiæ, quia qualitas Fundatoris non præbet facultatem jus visitandi Ecclesiam Patronalem, cum hæc facultas tam de jure communi, quam ex dispositione Concilii Tridentini solummodo tribuitur Episcopis, ut expressè docet Rot. in Eisteten. jurisdictionis super bono jure 25. Januarii 1717. §. Minus relevante coram R. P. D. Falconerio.*

Nullatenus adversante privilegio exemptionis, quo fruitur Monasterium unà cum omnibus ejus Ecclesiis; Etenim Ecclesia Parochialis Patronalis titulo universitatis bonorum, ut supra translata ad dictum Monasterium participare non valet de hac exemptione; Quoniam ex eo, quod sit exemptum Monasterium, unà cum ejus Ecclesiis; non per hoc est exemptus Presbyter Curatus quoad ea, quæ ad Curam Animarum pertinent, nec ipsi Parochiani intelliguntur exempti, quia privilegium exemptionis supradictum importat exemptionem Monasterii Eccle-

Ecclesiarum, & Personarum Regularium in ejus ambitu existentium, & inservientium, non verò exemptionem Populi, & Cleri Sæcularis, & Parochorum Curam Animarum regentium, ad *Text. in cap. Per exemptionem de privileg. in 6. ibique Barbof., & Passerin. num. 1. Fagnan. in cap. Cum Cappella n. 16. de privileg. Cokier. de jurisdic. in exempt. par. 1. quæst. 13. Rot. dec. 233. nu. 30. par. 10. rec. & in Firmana jurisdictionis 15. Aprilis 1701. S. Hoc ipsum, & 17. Martii 1702. S. Neque hujusmodi & 13. Maji ejusdem Anni S. Ex quibus coram Rmo Molines.*

16 Et licet præfatum privilegium loquatur de omnibus Ecclesiis dependentibus à Monasterio, tamen comprehendere non valet hanc Ecclesiam postea, ac de novo acquisitam à Monasterio. Ut enim sit aptum eam comprehendere, non sufficit, quòd sit conceptum sub determinatione temporis, aut verbis generalibus, & indefinitis, sed requiritur, quòd sit concessum cum extensione ad Ecclesias non solum præfentes, & de præfenti spectantes ad Monasterium, sed etiam futuras, & de futuro advenientes, & quomodolibet ad ipsum accedentes, & translatas, alias intelligeretur solum de Ecclesiis de præfenti spectantibus ad Monasterium, & quidem pleno jure, nimirum tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, ea ratione, quia privilegium non extenditur ad non cogitata verisimiliter, sicut sunt ea, quæ postea accidunt, & quia cum sit contra jus concessum, est strictè intelligendum, juxta *Text. in cap. Pastoralis de privileg. ibique Gloss. verb. contineatur expressum Abb. in cap. fn. ne Cleric. vel Monach. n. 5. Gonzal. in Cap. Porro de privileg. n. 3., & in cap. Olim de verb. signif. num. 3. ibique Fagnan. num. 19., & seqq. & in cap. Causam de rescript. num. 10., & seq.*

17 Sed etiam per malam hypotesim admissio, quòd hujusmodi privilegium aptum sit comprehendere controversam Ecclesiam, adhuc Episcopus potest illam visitare jure Ordinario; distinguunt enim Doctores inter Ecclesiam Parochialem non exemptam à jurisdictione Episcopi, quoad Curam Animarum, ante Concilium Tridentinum, & Ecclesiam Parochialem sic exemptam, ante dictum

Pars II.

Concilium; distinguunt etiam inter Ecclesiam Parochialem exemptam, quæ vigore translationis ad Monasterium mutaverit statum, & naturam, nimirum de Sæculari effecta fuerit Regularis, adeo ut regatur à Rectore Regulari, & Ecclesiam Parochialem exemptam, quæ vigore ejusdem translationis non mutaverit statum, & naturam, sed adhuc remanserit in statu sæculari, & regitur per Rectorem Sæcularem; Quando Ecclesia non est exempta ante Concilium Tridentinum, aut quando est talis, ut vigore translationis ad Monasterium non mutaverit statum, & naturam, sed remanserit in statu sæculari, & regatur per Sacerdotem Sæcularem, tunc ipsa visitari potest ab Episcopo jure ordinario in concernentibus Curam Animarum, quando verò sortita est exemptionem etiam quoad Curam Animarum ante Concilium, aut quando est talis, ut vigore ejusdem translationis mutaverit statum, & naturam, & effecta fuerit Regularis, ac regatur per Regularem, tunc visitari non potest ab Episcopo jure ordinario, sed solum jure delegato; unde cum Ecclesia hæc Patronalis Parochialis sit primæ, & non secundæ speciei, dum non fuit exempta à jurisdictione Episcopi quoad Curam Animarum ante Tridentinum, nec est talis, ut vigore translationis ad Monasterium titulo emptionis Castri, cui est annexa, mutaverit statum, & naturam, dum est sæcularis, & regitur per Presbyterum sæcularem; sequitur, quòd possit Episcopus illam visitare jure Ordinario, non obstante, quòd per malam hypotesim ipsa vigore dictæ translationis admittatur exempta; juxta *Text. in cap. unico de Cappell. Monach. in 6. ibique Passerin. num. 2. Concil. Trident. cap. 11. sess. 25. de Regul. Fagnan. in cap. Cum dilectus nu. 41. & seq. de Relig. Domib. in cap. grave de offic. Ordin. num. 18., & in cap. nullus n. 3. & seq. de Paroch., & optimè docet Rota distinguendo inter unam, & alteram speciem Ecclesiæ Parochialis in *Leodien. jurisdictionis super bono jure 12. Martii 1715. S. Etenim cum seqq. coram R. P. D. Ansaldo.**

18 Quod verò spectat ad Hospitale, quod regitur, & gubernatur ab eis de Communitate dicti Castri translati ad Monasterium titulo ejus emptionis, cenfeo posse

li 2

Epi-

Episcopum illud visitare, cum ipse habeat intentionem in jure fundatam super jure visitandi omnia Hospitalia, & alia loca Pia suæ Diocesis, in quibus ex defunctorum dispositionibus pia opera exercentur non obstante quacumque consuetudine, Statuto, aut privilegio ante Tridentinum concessio, juxta *Text. in cap. De Xenodochiis de Relig. domib. ibique Anan. num. 1. & seqq. Butr. num. 1. & seqq. Fagnan. n. 2. & seqq.* & juxta dispositionem Concilii Tridentini *cap. 8. sess. 22. de reform. Cokier. 19 de jurisdict. disc. 95. num. 3.* Dummodo Fundator hujusmodi locorum non vivat, aut illa non sint sub immediata Regia Protectione, si enim Fundator vivat, & ipsa non habeant formam Ecclesiæ, nec sint fundata auctoritate Episcopi, aut si sint sub immediata Regum Protectione, & exempta privilegio, consuetudine, & statuto visitari non possunt ab Episcopo quoad opera, quæ in illis locis exercentur, nec quoad ea, quæ ibi expenduntur, quia Concilium Tridentinum quoad hæc satis confidere videtur pietati, & sollicitudini Regum, qui talia Hospitalia in sua potestate habent, possunt tamen visitari ab Episcopo quoad Cultum Divinum, nimirum an ibi observentur ea, quæ ad dictum cultum spectant, cum visitatio, quoad hæc sit Spiritualis, & Ecclesiastica, & propriè conveniens Episcopo; Secus

20 verò si sint simpliciter sub immediata Regum Protectione, & non probetur legitima exemptio ab Ordinarii jurisdictione, tunc enim non solum potest Episcopus illa visitare quoad Cultum Divinum, sed etiam, quoad temporalia, quia simplex Regia Protectio Hospitalis, absque Consuetudine, Statuto, aut Privilegio Apostolico exemptionis valida non est arcendi Episcopum ab ejus visitatione, dum Concilium Tridentinum dicto decreto 8. sess. 22. ita voluit esse immunita à visitatione Ordinarii hujusmodi Hospitalia sub Regia Protectione existentia, si hanc Immunitatem legitimo justoque titulo acquisierint, ut optimè docet *Fagnan. in cap. in cap. de Xenodochiis de Relig. domib. num. 19., & seqq. Barbof. ad Concil. dicto cap. 8. sess. 22. num. 27. & 30. & de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 75. num. 3. Cokier. de jurisdict. in exempt. quest. 31. n. 4. Card. de Luc. de jurisdict. disc. 10. num. 2.*

Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 24. §. 1. num. 19. Cum autem hujusmodi Hospitalia situm in dicto Castro translato ad Monasterium A & annexum Ecclesiæ Patronali ibi fundatæ sint in Diocesi Episcopi non sit sub Regia Protectione, nec ejus Fundator vivat; Sequitur quòd Episcopus possit illud visitare, & quòd irrationabilis sit præsentio Communitatis præfati Castri excludendi Episcopum ab illius visitatione.

21 Et quidem potest Episcopus illud visitare, tam quoad temporalia, quam quoad spiritualia, & exigere ab ejus Administratoribus redditionem rationum, non solum in actu visitationis, verum etiam quolibet anno, etiam si ipsi Administratores sint Laici, quia ad eum spectat ordinare, quòd bona hujusmodi locorum priorum dispensentur in usus destinatos à Testatoribus, ut decernitur in Concilio Tridentino *cap. 9. sess. 22. ibique Barbof. n. 12. Federic. de Sen. conf. 111. n. 3. Ventrigl. ubi supra n. 16., & resolutum fuit à Sac. Congregatione Concilii, me studente apud R. P. D. meum Petra in Sutrina jurisdictionis 7. Decembris 1715., ubi prætendente Societate Disciplinariorum Roncillonis exemptionem proprii Oratorii, & Hospitalis ab Ordinarii jurisdictione in vim cujusdam privilegii Julii II. inter cætera disputata fuerunt sequentia dubia. Primò: *An liceat Episcopo Sutrino visitare Hospitalia, & Oratorium Disciplinariorum Roncillonis in casu &c.* Secundò: *An jure Ordinario, vel potius Delegato.* Quintò: *An iidem Officiales teneantur Episcopo rationem reddere eorum administrationis in casu &c. & quatenus affirmativè.* Sextò: *An sit faciendæ dicta redditio rationis quolibet anno, seu in actu visitationis tantum.* Quibus Sacra Congregatio respondit ad primum *affirmativè.* Ad secundum *jure ordinario.* Ad quintum *affirmativè.* Ad sextum *quolibet anno.* Immo Episcopus potest exigere, ut sibi reddantur rationes dictæ administrationis in domo Episcopali, ut in *Valentina 11. Maji 1624.**

22 Quod procedit etiam in fortioribus terminis, nimirum in casu quo in limine foundationis Hospitalis fuisset alteri concessa facultas illud visitandi, & exigendi redditionem computorum, & inquirendi

rendi de adimplemento onerum à Fundatore relictorum, ex hoc enim non censetur exclusus Episcopus à visitatione Hospitalis, sed posset etiam ipse unà cum Visitatore deputato à Fundatore illud visitare, & exigere redditionem rationum ab ejus Administratoribus, ut resolutum fuit ab eadem Sac. Congregatione Concilii in *Abulen. Visitationis*, quam resolutionem reportat per extensum *Gallemarz. ad Concil. sess. 22. cap. 9. nu. 4. & 6. Garz. de Benef. par. 1. cap. 2. num. 99. Barbof. de offic. & potest. Episc. par. 3. alleg. 75. nu. 8. S. Colliges, Rot. decis. 30. num. 2. par. 2. recent.*

23 Minimè attento, quòd Hospitale præfatum non sit Ecclesiasticum, sufficit enim quòd sit locus pius ad effectum, ut Episcopus possit illud visitare, si non de jure communi, saltèm uti Sedis Apostolicæ delegatus, juxta idem *Trident. d. cap. 8. sess. 22. Barbof. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 75. num. 6. & seqq. & in cap. ad hæc de Relig. domib. num. 3. Fagnan. in cap. de Xenodochiis de Relig. domib. nu. 14. ibique Abb. num. 3. Rot. decis. 30. num. 8. par. 2. rec.* Et ita etiam resolutum fuit ab eadem Sac. Congregatione in *Narnien. visitationis Hospitalis 6. Aprilis 1574. & 8. Augusti 1693.*, & novissimè repropolita eadem Causa me studente apud R. P. D. meum Ansidæum 28. Martii 1716., ubi prætendebat Communitas Narniæ excludere Episcopum à visitatione Hospitalis SS. Trinitatis sub ejus gubernio existentis.

24 Pro coronide hujus Casus quæro hic duo. Primum: An Episcopus in visitatione duarum Ecclesiarum Parochialium Patronalium de consensu utriusque Parochi possit separare Parochianos Ecclesiarum de Jurepatronatus Laicorum, qui per familias distinguebantur, injungendo alteri Parochiæ absque consensu Patronorum? Cui breviter respondeo: Non posse Episcopum devenire in actu visitationis ad hujusmodi separationem Parochianorum absque præstito consensu Patronorum, nisi sint de Parochianis, ut resolutum fuit à Sac. Congregatione Concilii in *N. 27. Julii 1687. lib. 18. Decret. pag. 376.*

Secundum, quod quæro, est, An Episcopus possit visitare Ecclesiam Patronalem non Curatam spectantem ad Religio-

nem Hierosolymitanam, quæ post ejus ruinam, & destructionem causatam à Terræmotu fuerit de novo ædificata à personis non exemptis propriis expensis.

25 Cui respondendum cenfeo negativè, cum Ecclesiæ Hierosolymitanæ Militiæ, quibus Cura Animarum non inest sint exemptæ à jurisdictione Episcoporum tam ordinaria, quàm delegata, & soli Præceptores respectu illarum sint veri Ordinarii, ut testantur *Barbof. in Collect. Apost. decis. collect. 314. sub nu. 8. Lezzan. in Summ. Regul. tom. 1. par. 2. cap. de Regular. Militar. obligat. n. 52. à vers. Visitatione.*

In nihilo obstante si dicatur, quòd hæc Ecclesia materialiter non sit illa eadem, quæ erat prius, dum ea ruinam passa ob Terræmotum cessaverit privilegium exemptivum ob destructionem subjecti, cui affixum reperiebatur. Quoniam cum ædificum cædat solo, & solum, ubi reædificata fuit Ecclesia, sit dictæ Religionis; sequitur, quòd hæc plenum jus desuper acquirat, etiam si præfata personæ non exemptæ propriis expensis dictam Ecclesiam reædificaverint. Nec demolitio Ecclesiæ semper operatur, quòd ea diruta amittat sua privilegia. Etenim distinguendum est. Aut Ecclesia destructa est factò, & auctoritate Superioris animo eam amplius non reædificandi, & ob delictum, aut causam scandali, & tunc perdit omnia ejus jura, & privilegia, quia tam actu, quàm habitu desinit esse talis, *Bald. in l. si tibi 9. §. In Decurionib. sub n. 3. ff. quod cujusq. univers. nomin.* Aut destructa est sinistra fortuna; puta ob impetum prædonum, incursu hostium, terræmotum &c. & tunc non perdit sua jura, sed si reædificetur, resurgunt, quia figurantur continuare in habitu, juxta *Gloss. in Can. Pastoralis 7. q. 1. Cokier. de jurisd. in exempt. par. 3. q. 9. num. 5. & q. 20. num. 6. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 30. num. 26. Rot. decis. 404. nu. 18. & seq. par. 19. tom. 1. rec.*

Et ita resolutum fuit à S. Congregatione Concilii, me studente apud R. P. D. meum Petra in *Spoletana Visitationis 29. Julii 1713.* Ubi cum Episcopus vellet visitare Ecclesiam S. Jacobi sub pleno dominio jure Hierosolymitanæ Religionis existentem, qui Terræmotu destructa fuit, & deinde à Patribus Congregationis Oratorii

torii S. Philippi Nerii in eodem solo propriis expensis reedificata, se ei opposuit præfata Religio, & disputato dubio: *An liceat Episcopo visitare Ecclesiam de qua agitur in casu &c.* Responsum fuit *Negative*.

ARGUMENTUM.

Translato Jurepatronatus Ecclesiæ Parochialis unâ cum universitate bonorum ad Monasterium Episcopus an possit exigere, ut sibi erigatur ibi baldachinum, occasione visitationis ejusdem Ecclesiæ?

SUMMARIUM.

- 1 *Erectio baldachini in Ecclesiis Regularium quando sit Episcopo permessa? & n. 6.*
- 2 *Regulares an impedire possunt erectionem baldachini in eorum Ecclesiis?*
- 3 *Regulares in quibus sint exempti ab Episcopo?*
- 4 *Visitatio Ecclesiæ est actus merè jurisdictionalis.*
- 5 *Actus Pontificales qui sunt?*
- 6 *Translata Ecclesia Patronali cum universitate bonorum ad Monasterium exemptum, Episcopus non potest in actu illius visitationis exigere, ut ibi erigatur baldachinum.*

CASUS IX.

Occasione visitationis Ecclesiæ Parochialis Patronalis sitæ in Castro, titulo hujus emptionis, aut donationis translato, unâ cum Jurepatronatus ei annexo ad Monasterium A. exemptum, præventionem excitavit Episcopus erigendi ibi baldachinum. Quæritur an Episcopo visitanti dictam Ecclesiam quoad Curam Animarum sit permessa hujusmodi erectio baldachini?

Respondendum videtur negative. Ecclesia namque præfata Patronalis est dependens, & pertinens ad Regulares exemptos, utpote translata ad eorum Monasterium, vigore emptionis, aut donationis Castri cui annexa erat, adeoque exigere non potest Episcopus, ut sibi erigatur ibi baldachinum à Rectore ejusdem

1 Ecclesiæ occasione hujus visitationis, dum erectio baldachini in Ecclesiis Regularium est solum permessa Episcopo ubi, &

quando in eis Pontificalia exercet, juxta decretum Clementis VIII. post *Quarant. in Summa Bullar. verb. Privileg. Regular.* & docent *Lezzan. in Summ. quæst. Regul. verb. Baldachinum num. 3. to. 2. & cap. 11. num. 3. tom. 1. Gratian. discept. 467. nu. 1. tom. 3. Barbos. de offic. & potest. Episcopi alleg. 80. par. 3. num. 16. & seq. Tamburin. de jur. Abbat. disput. 15. num. 17. tom. 1.* Et quidem optima ratione, quia erectio baldachini est accessoria functionibus Pontificalibus, seu eis actibus, qui sine Insignibus Pontificalibus, nimirum sine Mitra, Baculo, & Pallio exerceri non possunt, adeoque ubi, & quando in Ecclesiis Regularium permixta sunt Episcopo functiones Pontificales, censetur etiam permixta in eisdem Ecclesiis erectio baldachini, ad *Text. in cap. quanto de judic. Gratian. decis. 113. in addit. num. 8. & seq.*

2 Nec Regulares impedire possunt hujusmodi erectionem baldachini in eorum Ecclesiis, quando Episcopus velit in eis Pontificalia sibi permixta exercere sub prætextu exemptionis. Distinguendum est enim in Episcopo inter ea, quæ sunt Dignitatis, ea quæ sunt Ordinis, & ea quæ sunt Jurisdictionis, prout superius *Casu antecedenti* distinctum fuit. Licet enim Regulares vigore eorum privilegiorum sint exempti ab eis, quæ sunt Ordinis, ab eis, quæ sunt jurisdictionis, tamen non sunt exempti ab eis, quæ sunt Dignitatis, seu à jure reverentiali, & obedientia debita Episcopo ratione ejus dignitatis, sed Episcopus accedens ad eorum Ecclesias ad solemniter celebrandum, aut ad alia Pontificalia exercenda, reverenter est ab eis recipiendus, erigendo in eorum Ecclesiis baldachinum, tamquam quid accessorium solemnæ celebrationi, aut aliis functionibus Pontificalibus. *Text. in Clementin. Archiepiscopo de privil. ibique Gloss. Imol. Vitalin. Fagnan. in cap. quia nos de auctoritate, & usu Pallii n. 13. Lezzan. in Summ. quæst. Regular. cap. 11. num. 3. tom. 1. Pignatell. consult. 106. nu. 3. & seqq. tom. 10. Rot. in Constantien. jurisdictionis super bono jure 13. Aprilis 1714. S. Præcipue, coram Eminentiss. Scotto.*

4 Quando autem Episcopus visitat Ecclesiam Regularium quoad Curam Animarum, non exercet Pontificalia, dum visitatio Ecclesiæ non est actus, seu functio Pon-